

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 644/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodennej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Gdovinom, Kalininova 675, Humenné, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/275/2022 zo 16. marca 2023 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/116/2023 z 31. júla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 11. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv „podľa čl. 46 ods. 1, 2, čl. 47 ods. 2, ods. 3, čl. 48 ods. 2“ Ústavy slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5Co/275/2022 zo 16. marca 2023 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/116/2023 z 31. júla 2024. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:

3. V konaní pôvodne vedenom Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 42 C 77/2018 sa [REDAKOVANÉ] v procesnom postavení žalobcu domáhal proti sťažovateľke určenia, že závet po poručiteľke [REDAKOVANÉ], zomrelej 18. 10. 2017 (ďalej aj „poručiteľka“), je neplatný. Žalobu odôvodnil tým, že s poručiteľkou od roku 2008 až do jej smrti žil v spoločnej domácnosti na [REDAKOVANÉ] v [REDAKOVANÉ], a preto v dedičskom konaní má postavenie dediča v III. dedičskej skupine. Súčasťou označeného dedičského spisu bol aj rukou napísaný závet, z ktorého obsahu sťažovateľke vyplývalo dedičské právo, avšak tento závet podľa žalobcu nebol spísaný samotnou poručiteľkou, a preto je neplatný. Keďže v priebehu dedičského konania bolo potrebné sa zaoberať

otázkou vyvolanou sporom o dedičské právo (pravosť sťažovateľkou predloženého testamentu), okresný súd uznesením sp. zn. 22 D 446/2017 z 19. decembra 2018 vydaným notárom Mgr. Vojtechom Kavečanským postupom podľa § 194 Civilného mimosporového poriadku vyzval žalobcu, aby v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti označeného uznesenia okresného súdu podal žalobu o určenie, že je dedičom po poručiťke v III. dedičskej skupine a že holografný závet poručiťky spísaný 17. septembra 2017 je neplatný.

4. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 42 C 77/2018 z 20. októbra 2022 po prejednaní danej záležitosti určil, že závet poručiťky [REDAKOVANÉ] vyhotovený 17. septembra 2017 je neplatný, a súvisiacim výrokom o trovách konania stranám sporu ich náhradu nepriznal. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalobca bol v konaní aktívne vecne legitimovaný na podanie predmetnej žaloby a zároveň uniesol dôkazné bremeno o ním tvrdenej skutočnosti, že holografný závet zo 17. septembra 2017 nebol spísaný poručiťkou, a preto je neplatným právnym úkonom.

5. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, namietajúc, že okresný súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 365 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)]; na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam [§ 365 ods. 1 písm. f) CSP] a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 365 ods. 1 písm. h) CSP].

6. Zotrvala pritom na svojej námietke o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcu na podaní žaloby. V tejto súvislosti namietla správnosť záveru okresného súdu, že žalobca je spolužijúcou osobou v III. dedičskej skupine, lebo žil s poručiťkou v spoločnej domácnosti aspoň jeden rok pred jej smrťou, zotrvávajúc na tvrdení, že žalobca bol iba pomocníkom poručiťky, ktorý jej mal pomáhať pri rôznych prácach s domom a domácnosťou, nebol druh poručiťky a ani spolužijúca osoba, a to napriek tomu, že žalobca mohol byť registrovaný ostatnými susedmi ako osoba, ktorá po určitý čas bývala v dome s poručiťkou. Taktiež namietala výsledky znaleckého dokazovania a závery znaleckého posudku č. 6/2022 z 13. júna 2022, a to najmä pokiaľ ide o porovnávací materiál, a preto zastávala názor, že znalecký posudok nemožno považovať za relevantný dôkazný prostriedok preukazujúci, že závet nebol napísaný rukou poručiťky, a to aj s ohľadom na to, že vzorku porovnávacích rukopisných textov pochádzajúcich od poručiťky tvoria štyri recepty, kópie bez jasnej časovej základne a znalec sám konštatoval, že komparatívna vzorka podpisov vyhovuje po kvantitatívnej stránke len čiastočne požiadavkám skúmania. Sťažovateľka spochybňovala aj prípustnosť žalobcom formulovaného žalobného návrhu o určenie neplatnosti závetu poručiťky, keďže v danom prípade ide o riešenie právnej, a nie výlučne skutkovej otázky.

7. O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd rozsudkom, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu. Krajský súd vo svojom rozhodnutí skonštatoval vecnú správnosť rozsudku okresného súdu, postupom podľa § 387 ods. 2 CSP na jeho dôvody odkázal a na zdôraznenie ich správnosti uviedol ďalšie dôvody.

8. Sťažovateľka nespokojná s rozsudkom krajského súdu sa obrátila na najvyšší súd dovolaním, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľky postupom podľa § 448 CSP zamietol. Z obsahu odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že dôvodom zamietnutia dovolania bola zistená nedôvodnosť ňou

uplatnených námietok o (i) nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, (ii) pravosti holografného závetu poručiťky a (iii) správnosti, a tým aj prípustnosti žalobcom formulovaného určovacieho petitu žaloby (určenie neplatnosti závetu poručiťky), ktorými obsahovo vymedzovala dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka v rámci svojej sťažnostnej argumentácie označila závery krajského súdu a najvyššieho súdu za nesprávne a neúplné, a tým porušujúce ňou označené práva podľa ústavy a dohovoru. Z hľadiska argumentačnej konštrukcie sťažovateľka túto vystavala na bežnej polemike predovšetkým so skutkovými zisteniami okresného súdu a krajského súdu, pričom od najvyššieho súdu očakávala ich opätovné prehodnotenie (túto požiadavku smeruje aj ústavnému súdu, pozn.), pričom s odkazom na svoju argumentáciu uplatnenú v priebehu konania pred všeobecnými súdmi formuluje tri okruhy námietok súvisiacich s (i) nedostatkom aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, (ii) pravosti holografného závetu poručiťky a v neposlednom rade namieta (iii) aj správnosť, a tým aj prípustnosť žalobcom formulovaného určovacieho petitu žaloby (určenie neplatnosti závetu poručiťky).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu a rozsudkom najvyššieho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu:

11. Ústavný súd stabilne vo svojej judikatúre týkajúcej sa právomoci ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

12. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré odôvodnila dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP, tak právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky vo vzťahu ku krajskému súdu ako odvolaciemu súdu mal prioritne najvyšší súd ako dovolací súd, čím je zároveň v tomto rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti ústavný súd odmietol [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu:

13. Sťažovateľka s odkazom na svoju argumentáciu uplatnenú v priebehu konania pred všeobecnými súdmi, na ktorú nedostala adekvátnu odpoveď, formuluje tri okruhy námietok súvisiacich s (i) nedostatkom aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, (ii) pravosti holografného závetu poručiťky a (iii) správnosti, a tým aj prípustnosti žalobcom formulovaného určovacieho petitu žaloby (určenie neplatnosti závetu poručiťky), na ktoré nedostala od najvyššieho súdu primeranú odpoveď. Sťažovateľka svoju sťažostnú argumentáciu vedie v rovine bežnej polemiky predovšetkým so skutkovými zisteniami okresného súdu a krajského súdu, pričom od ústavného súdu očakáva ich opätovné prehodnotenie.

14. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd posudzoval rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu z hľadiska tzv. procesnej nearbitrárnosti [§ 420 písm. f) CSP (dodržanie štandardov odôvodnenia)], pričom rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu z pohľadu referenčných noriem (§ 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP) vyhodnotil za taký, ktorý bol riadne odôvodnený.

15. Najvyšší súd predovšetkým reagoval na skutkové námietky sťažovateľky a vyčerpávajúcim spôsobom jej poskytol odpovede o nedôvodnosti týchto jej námietok a ich možnej subsumpcie pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, a to z pohľadu zákonnej koncepcie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ktorého účelom nie je reagovať na prípadné pochybenia v zisťovaní skutkového stavu (body 21 až 23 rozsudku najvyššieho súdu) a tento v dovolacom konaní podrobovať jeho následnej revízii, keďže je viazaný skutkovým stavom zisteným odvolacím súdom (§ 442 CSP).

16. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky o prípustnosti žalobcom formulovaného petitu žaloby (určenie neplatnosti závetu poručiťky), najvyšší súd uviedol, že sťažovateľka primeranú, aj keď nie úplnú, odpoveď o prípustnosti takto vymedzeného petitu dostala už zo strany krajského súdu (bod 14 rozsudku krajského súdu). Za rozhodujúce však považoval, že žalobný návrh bol vymedzený uznesením okresného súdu ako súdu dedičského, z ktorého obsahu pre žalobcu vyplývala povinnosť podať žalobu o určenie, že je dedičom po poručiťke v III. dedičskej skupine a že holografný závet poručiťky spísaný 17. septembra 2017 je neplatný. Podľa najvyššieho súdu z obsahu žaloby je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ňou sleduje, a v tomto smere spĺňala všeobecné, ako aj osobitné požiadavky ustanovené Civilným sporovým poriadkom a obsahovo zodpovedala aj uzneseniu okresného súdu.

17. V danej súvislosti ústavný súd uvádza, že označené uznesenie okresného súdu je uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť, a tým sa stalo záväzným a zásadne nezmeniteľným. Rozsah subjektívnych účinkov záväznosti predmetného uznesenia sa nepochybne vzťahuje na žalobcu (žalobca je povinný sa podľa jeho obsahu správať), ako aj na orgány verejnej moci. Ďalej je potrebné uviesť, že predmetné uznesenie okresného súdu je aktom orgánu súdnej moci, o ktorom nepochybne platí domnienka jeho zákonnosti a ústavnosti. Z už uvedeného možno urobiť čiastkový záver, podľa ktorého bez ohľadu na skutočnosť, že uznesenie okresného súdu vymedzilo otázku, ktorá môže zahŕňať aj právne posúdenie (neplatnosť závetu), a nie je orientované

iba na autoritatívne zistenie skutkových okolností relevantných pre ďalší postup súdu v dedičskom konaní, toto uznesenie okresného súdu bolo nepochybne pre žalobcu záväzné a žalobca nemal možnosť uváženia, aký typ žaloby podá, ale bol povinný postupovať podľa jeho obsahu.

18. V súvislosti s námietkou sťažovateľky, ktorou najvyššiemu súdu vyčíta absenciu určitého procesného postupu (nedostatok alebo nesprávnosť odôvodnenia), ústavný súd uvádza, že je v prvom rade jej procesnou povinnosťou navrhnúť a konkretizovať dôvody, ktoré sú relevantné z pohľadu právnej úpravy, ktorej účinkov sa v konkrétnom prípade domáha a na ktoré nedostala v priebehu dovolacieho konania primeranú alebo správnu odpoveď. Keďže tak neučinila (sťažovateľka iba mechanicky rekapituluje argumentáciu uplatnenú v odvolacom a dovolacom konaní, na ktorú už dostala odpoveď), potom jej požiadavke špecifického procesného prístupu zo strany najvyššieho súdu chýba zmysluplný základ, čo zároveň vylučuje aj akékoľvek prípadné úvahy o namietanom porušení ňou označených práv, pretože korelátom práva neúspešnej strany konania na primeranú reakciu zo strany orgánu verejnej moci je aj jej procesná povinnosť uvádzať dostatočne konkretizované návrhy a primeranosť postupu orgánu verejnej moci je možné posudzovať iba vo vzťahu k určitému špecifickému návrhu strany konania. Inými slovami, ak sťažovateľka uvádza v priebehu konania tie isté námietky, na ktoré už dostala odpoveď, a zároveň ani nereflektuje zákonné limity mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) súvisiace s revíziou skutkového stavu, tak nemôže zmysluplne očakávať, že od adresátov jej procesných podaní dostane inú odpoveď.

19. V naznačenom kontexte je potrebné ďalej uviesť, že sťažovateľka svoju ústavnú sťažnosť argumentačne nerozpracovala z pohľadu jednotlivých komponentov ňou označených práv podľa ústavy a dohovoru, ale iba vo všeobecnej rovine namieta, že odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu je neadekvátne, pretože nedostala odpovede na všetky ňou uvedené námietky (čo z hľadiska vecnej podstaty zodpovedá jedine čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v ich obsahovom prieniku). V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že celá argumentačná história sťažovateľky v danom spore je orientovaná prioritne na bežnú skutkovú polemiku pri posudzovaní aktívnej vecnej legitímácie žalobcu na podanie určovacej žaloby a prehodnocovanie záverov znalca vyjadrených v jeho znaleckom posudku, v rámci ktorého posudzoval otázku pravosti závetu poručiteľky. Sťažovateľka v tomto smere opomína, že nebolo úlohou najvyššieho súdu (o to menej ústavného súdu) vstupovať do sféry hodnotenia vykonaných dôkazov, ktorá patrí primárne súdu prvej inštancie, prípadne súdu druhej inštancie (§ 442 CSP). Od sťažovateľky sa v tomto smere očakáva, že s dôvodmi vyjadrenými v rozsudku najvyššieho súdu otvorí konštruktívny dialóg na pôdoryse takých námietok, ktoré môžu jej záležitosť z pohľadu ňou označených práv podľa ústavy a dohovoru posunúť do meritórneho ústavnosúdneho prieskumu. Keďže sa tak nestalo, ústavná sťažnosť je obsahovo na hranici jej odmietnutia pre nedostatok náležitostí návrhu podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde. Ústavný súd však v konečnom dôsledku zameral svoju pozornosť na napadnutý rozsudok najvyššieho súdu.

20. Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd konštatuje, že rozsudok najvyššieho súdu nemožno považovať za zmätočné, prípadne zjavne neprimerané (excesívne) rozhodnutie z pohľadu sťažovateľkou uplatneného dôvodu prípustnosti dovolania, teda tzv. zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k hodnoteniu odôvodnenia rozsudku krajského súdu a rozsudku okresného súdu, a preto, berúc do úvahy aj limitovaný ústavnosúdny prieskum (ústavný súd nie je bežnou

opravnou inšinciou), nemôžu byť označené námietky sťažovateľky základom toho, aby jej záležitosť bolo možné posunúť do roviny meritórneho ústavnosúdneho prieskumu.

21. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

22. Z už uvedených dôvodov ústavný súd postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú, pretože medzi namietaným porušením označených práv a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nebola zistená kauzálna súvislosť.

23. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu